
Zvonimir ŠEPARVIĆ

VUKOVARSKA
ŽRTVA
U KONTEKSTU
(MIRNE)
REINTEGRACIJE

VUKOVARSKA ŽRTVA

„Čitava povijest na ovom tlu, na vjetrometini Istoka i Zapada, bila je mučenička. Zločini su nad Hrvatima vršeni brutalno, masovno, bezobzirno, nad razoružanim vojnicima i ranjenicima. Očekivanja žrtava nisu ispunjena: rijetki zločinci su kažnjeni, gotovo su svi amnestirani preširoko danim oprostom tako da se neki zločinci i danas slobodno kreću Hrvatskom. Mi smo za pomirenje, ali zločinac prije toga mora priznati zločin, pokajati se i zamoliti oprost... U Haagu je hrvatska žrtva zaboravljena. Optužujemo Cyrusa Vancea zbog zločina propusta čime je skrivio smrt 262 ranjenika Vukovarske bolnice. Vukovar je simbol naše patnje, otpora agresiji, ali i simbol *ponosa*.“

(Iz Zaključaka Drugog hrvatskog žrtvoslovnog kongresa održanog u Vukovaru 2001.)

Vukovar je najdublja hrvatska rana. Vukovar je najteža hrvatska žrtva. Vukovar je najmasovnije gubilište poslije Drugoga svjetskog rata, a prije Srebrenice. Srbi su ubijali ljude i Grad.

Ako te, Izraele, zaboravim neka mi usahne desnica moja!

Ako te, voljena moja hrvatska domovino, zaboravim, neka me nema!

Tako je zavapio don Dragan Majić, Vukovar 2001.

Dante je bio običan amater – nije iskusio pakao Vukovara – tako je govorio anonimni Vukovarac – prognanik u Zagrebu na tribini Svjedočanstva rata, održanoj u Zagrebu 1994. godine. Ne vjerujte nikomu kad vam kaže da je zlo izraz strasti. Idite u Vukovar. Vidjet ćete da je zlo hladno poput leda! Izjavila je Margaret Thatcher, bivša britanska premijerka. Ona je Zapadu zamjerila tri ključne pogreške prema ratu u bivšoj Jugoslaviji:

1. pokušaj čuvanja Jugoslavije
2. embargo na oružje i

3. izjednačivanje krivnje agresora i žrtve: *Pokušaj da se „nepristrano“ podijeli krivnja, dok je zapravo jedna strana bila agresor, a druga pak žrtva. Na taj je način Zapad postao svojevrsan sukrivac za počinjene zločine* – ispravno je istaknula ova mudra političarka i hrabra žena koju su, zbog njezine snage izričaja i odlučnosti u donošenju odluka, ne slučajno nazivali *željezna lady*.

Druga Engleskinja, Kathleen Wilkes, profesorica s Oxforda, koja je agresiju na Hrvatsku doživjela u Dubrovniku za njegove opsade: *Vjerojatno najgora moguća nesreća, koja se mogla dogoditi Hrvatskoj, jest užasna opsada i konačno pad Vukovara, najhrabrijega grada u Hrvatskoj. Kad smo dobili vijest u Dubrovniku da je pao Vukovar, za nas je to bio najteži dan sve do našeg „crnog petka“ 6. prosinca 1991. godine.* Profesorica Wilkes dobila je počasni doktorat Sveučilišta u Zagrebu.

Završimo ovaj dio riječima dr. Vlade Šakića, koji je prije svih drugih rekao da je Vukovar „razotkrio srpsku agresiju“, a samu vukovarsku tragediju podignuo na „načelo Vukovar“, u istoimenoj knjizi s podnaslovom – „bilješke za imaginarnu povijest Vukovarske Hrvatske“. Time je podignuo vukovarsku tragediju na ono što ona jest: najveća, najdublja hrvatska rana, Vukovar – simbol i metafora cjelokupne povijesti Hrvatske.

ISTINA O VUKOVARU

Istina o Vukovaru je više ili manje istražena, ali nije valjano vrednovana. Mnoga su istraživanja provedena, ali rijetka su zaokružena. Prva vanjska istraživanja provodilo je Povjerenstvo stručnjaka za istraživanje zločina u bivšoj Jugoslaviji UN-a (*Bassiounijevo povjerenstvo*). Njegova su istraživanja završila u Haagu, ali tamošnje glavno tužiteljstvo Međunarodnog tribunala za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji (ICTY) pozabavilo se samo zločinom na Ovčari, dok je potpuno izostala optužba za agresiju i razaranje Vukovara, progon i ranjavanje civila, uništavanje grada i svih njegovih vrijednosti. *Vukovarska trojka* na čelu sa Šljivančaninom suđena je samo simbolično, blago i apsolutno neprimjereno za megazločin za koji su optuženi. Istina o Vukovaru izostala je u Haagu.

Rekao sam i napisao: *Ne smijemo se umoriti istraživati istinu o Vukovaru!* Treba reći da rezultata ima. Istaknuo bih istraživanja Matice hrvatske, ogranak Vukovar, Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, Područni centar Vukovar, Pasionske baštine 2004. i Hrvatskog žrtvoslovnog društva. Ponajbolji su radovi predstavljeni i objavlje-

ni na znanstvenim skupovima Vukovar '91, koje vodi dr. Dražen Živić. O zločinima u Vukovaru i žrtvama srpske agresije napisali smo u *Bijeloj knjizi Vlade RH* koju sam priredio kao ministar pravosuđa Vlade RH, a priredio sam i predao Međunarodnom sudu pravde (*International Court of Justice*) u Haagu u rujnu 1999. godine – *Tužbu Vlade RH protiv Jugoslavije (Srbije i Crne Gore)*.

Zvonimir Šeparović
**Vukovarska žrtva
u kontekstu
(mirne) reintegracije**

MIRNA REINTEGRACIJA

Mirna reintegracija je provedena Temeljnim sporazumom o istočnoj Slavoniji, Baranji i zapadnom Srijemu, od 12. studenog 1995., i Sporazumom između Hrvatske i Jugoslavije o normalizaciji odnosa. Povijest će dati odgovor na pitanje je li ta tzv. mirna reintegracija bila pravedna. Ali, jedno je nepobitno: uspostavljen je mir, a suverenitet hrvatske države proširen je, mirnim putem, na istočnu Slavoniju, Baranju i zapadni Srijem, kao integralne dijelove Republike Hrvatske.

Mir je univerzalno dobro. Čovjek i čovječanstvo imaju pravo na mir (Povelja UN-a). Mir se u svijetu štiti i primjenom sile!

Rečeno je da je *bolji i najnepravedniji mir od najpravednijeg rata* (Ciceron). Još dalje je otišao Lamartine, koji je razvio vrlo spornu tezu *o miru po svaku cijenu*.

Suprotno tomu su teze koje mir ne traže po svaku cijenu, jer mir može biti nepravedan. Kao što je mir postignut agresijom u nepravednom ratu. Čak se i mir može postići po previsoku cijenu, prema Franklinu. *Ako se mir ne može održati časno, to više nije mir*, govorio je lord Russell. Prema Wilfieldu Scottu: *Mir postignut kompromisima obično je kratka vijeka*. Kardinal Franjo Kuharić je stvar postavio na pravo mjesto: *Stoga i mir za koji molimo, za kojim vapijemo, jest mir koji će biti zaštita svakoj ljudskoj osobi, svakoj obitelji, svakoj nacionalnoj zajednici. Mi shvaćamo mir ne samo kao šutnju oružja. Mi shvaćamo mir kao ispravak svake nepravde, kao sigurnost života svakom čovjeku, kao slobodu za ljude i narode* (kardinal Franjo Kuharić, u sarajevskoj zračnoj luci 1994. godine pred ruskim patrijarhom Aleksijem i srpskim patrijarhom Pavlom).

Mir pretpostavlja da u temelju svake inicijative budu uvijek iskrena volja za dijalogom, poštivanje prava svakog pojedinca, kao i nacionalnih manjina, nastojanje oko međusobne snošljivosti. Mir je uvijek moguć, ako ga se iskreno želi (Ivan Pavao II. prilikom posjeta Hrvatskoj).

Nema nikakve dvojbe da je rat zlo, a mir dobro.

Za Shakespearea rat je sin pakla. Za našeg Marina Držića rat je poguba ljudske naravi. Za Sinišu Glavaševića,

junaka Vukovara i žrtvu srpskoga zločina: *Rat je najgore što se čovjeku moglo dogoditi... Rat pravi selekciju. Dobre odvaja od zlih... I što dulje traje rat, selekcija je stroža. I naravno, žrtava je više. Potrebno je imati dobar smisao za orijentaciju da bi se čovjek u ratu snašao. Za Tacita loš mir je gori od rata. Za Johna Abbota rat je umijeće razaranja. Za Franklina nema neizbježnog rata. Ako dođe do rata, zatajila je mudrost.*

Iz obzora ovih različitih mudrosti o ratu i miru slijedi nedvojbena zaključak o prednosti mira pred ratom. Mirna reintegracija je pozitivan korak prema miru u životnom prostoru koji je ratom gotovo potpuno uništila srpska agresija. Mirnom reintegracijom izbjegnuta je daljnja viktimizacija ljudi i prostora. Stvoreni su okviri za suživot do jučer sukobljenih. Što je postignuto mirnom reintegracijom, osim mira? Erdutski sporazum i Sporazum Hrvatske i Srbije o normalizaciji odnosa:

1. daju široku autonomiju Srbima, sa srpskim oblasnim i općinskim vijećima, srpskim simbolima
2. dobili su amnestiju, a da se zločini nad Hrvatima uopće na spominju
3. dobili su obećanje i pravo na naknadu za svu uništenu, oštećenu i nestalu imovinu
4. uspostavljeni su diplomatski odnosi
5. priznat je državni kontinuitet Jugoslavije.

Dobar poznavatelj ovdašnjih prilika mr. sc. fra Zlatko Špehar, gvardijan vukovarski, ovako je to ocijenio: *Sramni „sporazum“ – pripremljen od „velikih sila“: takozvani „erdutski“ – Takozvana „mirna reintegracija“ – koga? Nismo se smjeli niti upitati. Morali smo biti presretni da smijemo ući u svoj grad Vukovar, ali ne i u naše kuće, na naše posjede, jer se agresoru ne smije ništa dogoditi – on je samo „žrtva“ u nekom neodređenom „građanskom sukobu“ – njega se ne smije uznemirivati u mojoj kući! A velečasni Zlatko Sudac pjeva i klikće ovom gradu: *Vukovare, volim te. Nitko nam ga više ukrasti neće. U tebi i meni živi Bog, a u nama Vukovar. A tko ga Bogu može uzeti...**

ZAKLJUČAK

Mirna reintegracija Vukovara u domovinu Hrvatsku bila je, unatoč svim slabostima, uspjeh hrvatske politike. Hrvatska je dobila natrag, vratila, svoje istočne prostore bez žrtava. Nadajmo se da nepravedan mir koji stoji iza toga neće biti izvor novih sukoba. Neka mir vlada svim našim prostorima, posebno u mučeničkom gradu Vukovaru.

LITERATURA

- Dimenzije zločina počinjenih u Vukovaru 1991. godine*, Globus, Zagreb, 1995.
- GLAVAŠEVIĆ, S., *Priče iz Vukovara*, Matica hrvatska, Zagreb, 2001.
- JURČEVIĆ, J., ŽIVIĆ D., ESIH B. (eds.), *Vukovar '91. International Echoes and Significance*, Zagreb, 2004.
- KIEFER HELIN, I., *Vukovar u Vukovar*, Vukovar, 1998.
- REHAK, D., *Through the Roads of Hell, Through Serbian Concentration Camps 1991. into 21st Century*, Zagreb, 2008.
- RUNTIĆ, D., *Vrijeme modrih kaciga*, Vinkovci, 1997.
- ŠAKIĆ, V., *Načelo Vukovar*, Otvoreno sveučilište, Zagreb, 1997.
- ŠEPAROVIĆ, Z. (ur.), *Da se ne zaboravi*, Zbornik radova Drugog hrvatskog žrtvoslovnog kongresa, Vukovar, 2001.
- ŠIMUNOVIĆ, Z., *Vukovarski dnevnik*, Zagreb, 1995.
- UJEVIĆ, D., *Zlatko Sudac – razgovori*, Zagreb, 2008.
- Vukovarski zbornik 1*, Ogranak Matice hrvatske Vukovar, Vukovar, 2006.